

פרשת נצבים – וילך תשפ"ו. גליון מס' 124

חומש רס"י משולב

פרשת נצבים – וילך

חלוקת העלויות לפי נצבים – וילך מחוברים

פרשת נצבים, דברים כט (ט) – ל, מ' פסוקים

פרק בט

(ט) אתם נצבים היום בלכם לפני יקוק אלהיכם מלמד שכנסם משה לפני הקדוש כדוך הוא ביום מותו להכניסם בצרית ראשיכם שבטיכם ראשיכם לשבטים וקניכם ושבטיכם כל איש ישראל: זקנים ושוטרים. החשוב חסוב קודם, ואחר כך כל איש ישראל:

(י) טפכם ושיכם ונרף אשר בקרב מחניד מחטב עציד עד שאב מימיו. מלמד שבאו כנענים להתגייר בימי משה, כדרך שבאו גבעונים בימי יהושע. וזהו האמור בגבעונים (יהושע ט ד) ויעשו גם המה בערמה, ונתנם משה חוטבי עצים וסואבי מים:

(יא) לעברך בבירית יקוק אלהיך ובאלתו אשר יקוק אלהיך ברת עמך היום: לעבדך. להיוות עובר בצרית. ולא יתכן לפרש כמו להעבירך, אלא כמו (לעיל ד יד) לעשותכם אותם. לעבדך בצרית. דרך העברה, כך היו כורתיים ברית, עושין מחילה מכאן ומחילה מכאן ועוברים ביניהם, כמו שנאמר (ירמיה לד יח) העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתרי:

(יב) למען הקים אתך היום לו לעם כל כך הוא נכנס לטרוח למען קיים אותך לפניו לעם והוא יהיה לך לאלהים באשר דבר לך ובאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב:

והוא יהיה כך לאלהים. לפי שדבר כך וגשבע לאבותיך שלא להחליף את זרעם באומה אחרת, לכך הוא אוסר אתכם בשבעות הללו, שלא תקניטוהו אחר שהוא אינו יכול להבדל מכם. עד כאן פירשתי לפי פשוטו של פרשה.

ומדרש אגדה, למה נסמכה פרשה אחת נצבים לקללות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים, חוץ ממ"ט שבתורת כהנים, הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה לפייסם אחת נצבים היום, הרבה הכעסם למקום ולא עשה אתכם כלייה והרי אחת קיימים לפניו.

היום. כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר, כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומזינין אתכם לפניו. ואף הפרשה שלמעלה מוז פיוסין הם, אחת ראיתם את כל אשר עשה. דבר אחר אחת נצבים, לפי שהיו ישראל יואלין מפרנסם לפרנס, ממשה ליהושע, לפיכך עשה אותם מנכה כדי לזרזם, וכן עשה יהושע, וכן שמואל (שמואל א' יב, ז) התלוצו ואשפטה אתכם, כשאלו מידו ונכנסו לידו של שאלו:

(יג) ולא אתכם לבדכם אנכי ברת את הברית הזאת ואת האלה הזאת:

(יד) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני יקוק אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום. ואף עם דורות העתידים להיות:

(טו) כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם:

כי אתם ידעתם וגו' ותראו את שקוליהם (פסוק הבא). לפי שראיתם האומות עובדי עבודה זרה, ושמה השאיר לך אחד מכם אותו ללכת אחריהם:

(טז) ותראו את שקוליהם על שם שהם מאוסים כשקלים ואת גלליהם שמוסרחים ומאוסין כגלל עץ ואבן בסף וזהב אשר עמקם: עץ ואבן. אותן של עצים ושל אבנים ראיתם בגלוי, לפי שאין הגוים יראים שמה יגנבו, אבל של כסף וזהב עממם בחדרי משכיתם הם, לפי שהם יראים שמה יגנבו:

(יז) פקיש פכם איש ארשאו או משפחה ארשבת אשר לבבו פנה היום מעם יקוק אלהינו ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם פקיש פכם שרש פרה ראש ולענה:

(יז) פקיש פכם וגו'. לפיכך אני כריך להשביעכם. פן יש ככם. שמה יש ככם איש ארשאו או משפחה ארשבת אשר לבבו פנה היום מלעבד עליו הברית מעם יקוק אלהינו ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם פקיש פכם שרש פרה ראש ולענה. שורש מגדל עשב מר כגידיו, שהם מרים, כלומר מפרה ומרבה רשע בקרבכם:

(יח) והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי, והתברך בלבבו. לשון ברכה, יחשוב בלבו ברכה שלום לעצמו לאמר, לא יבואוני קללות הללו, אך שלום יהיה לי. והתברך. בינדיר"א סי"ז בלע"ז ויבדך את עצמו, כמו והתגלה, והתפלל, כי בשררות לבי אלך במראית לבי, כמו (במדבר כד יז) אשורנו ולא קרוב, כלומר מה שלבי רואה לעשות למען ספות הרוה את העממה:

למען ספות הרוה. לפי שאוסף לו פורענות על מה שעשה עד הנה בשוגג והייתי מעביר עליהם, וגורם עתה שאכרפם עם המזיד ואפרע ממנו הכל. וכן תרגם חנוך בלע"ז דיל לאוספא ליה חטאי שותא על זדויותא, שאוסף לו אני השגגות על הזדויות.

הרוה. שוגג, שהוא עושה כדאם שכור שלא מדעת. הגמאה. שהוא עושה מדעת ובתאוה:

(יט) לאריאבה יקוק סלח לו, כי אף יעשן אף יקוק על ידי כעס הגוף מתחמם והעשן יוצא מן האף, וכן (ש"כ כב ט) עלה עשן באפו. ואף על פי שאין זו לפני המקום, הכתוב משמיע את האוזן כדרך שהיא רגישה ויכולה לשמוע, כפי דרך הארץ וקנאותו לשון חמה, אנפרטמיני"ט וממה, אחיזת לבית נקמה, ואינו מעביר על המדה באיש ההוא ורבה בו פלג האלה הפתובה בספר הזה ומחה יקוק את שמו מתחת השמים:

(כ) והבדילו יקוק לרעה מכל שבטי ישראל בכל אלות הברית הפתובה בספר התורה הזה. ולמעלה (לעיל כח סא) הוא אומר גם כל חלי וכל מכה וגו' בספר התורה הזאת, הזאת לשון נקבה, מוסב על התורה. הזה לשון זכר מוסב על הספר, ועל ידי פסוק הטעמים הן נחלקין לשתי לשונות,

(ד) אִם-יְהִי נִדְחָךְ בַּקֶּצֶה הַשָּׁמַיִם מִשֶּׁם יִקְבָּצְךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחָךָ:
(ה) וְהִבֵּי־אֶף יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ וְהִיטְבֵּן
וְהִרְבֵּן מֵאֲבֹתֶיךָ: (ו) וּמִלֵּךְ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת-לִבְכֶּן וְאֶת-לִבְךָ זָרַעְךָ לֹא-הִבֵּה
אֶת-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְכֶּן וּבְכָל נַפְשְׁךָ לִמְעַן חִידֶה:

*

שלישי

(ז) וְנָתַן יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל-הָאֱלֹת הָאֵלָה עֲלֵאֲיֶיךָ וְעַל-שָׂאֵיךָ אֲשֶׁר
רָדְפוּךָ: (ח) וְאֵתָה תִּשׁוּב וְשִׁמְעַת בְּקוֹל יְקוֹק וְעֲשִׂיתָ אֶת-כָּל-מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר
אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם: (ט) וְהוֹתִירְךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ בְּפָרִי בִטְנְךָ
וּבְפָרִי בְּהֶמְתְּךָ וּבְפָרִי אֲדָמְתְּךָ לְטִבָּה כִּי יִשׁוּב יְקוֹק לְשׁוֹשׁ עֲלֶיךָ לְטוֹב
כַּאֲשֶׁר-שָׁשׁ עַל-אֲבֹתֶיךָ: (י) כִּי תִשְׁמַע בְּקוֹל יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְךָ מִצְוֹתָיו
וְחֻקֹּתָיו הַבְּתוּבָה בְּסֶפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה כִּי תִשׁוּב אֶל-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-
לִבְכֶּן וּבְכָל-נַפְשְׁךָ: פ

(יא) כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא-נִפְלְאָת הוּא מִמֶּךָ לֹא
מִכּוֹסָה הִיא מִמֶּךָ, כִּמוֹ שְׁנֹאמַר (לְעִיל יז ח) כִּי יִפְלֹא – אֲנִי יִחְסֹס, (אִיכָה א
ט) וְתִרְדַּךְ פְּלֹאִים, (אִיזֹב מ יג) וְתִרְדַּךְ בְּמִטְמוֹנוֹת, מִכּוֹסָה חֲדָשׁ בְּטֶמֶן וְלֹא
רַחֲמָה הוּא:

(יב) לֹא בְּשָׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה-לָנוּ הַשְּׁמַיִמָּה וְיִקְחָה לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ
אֶתָּה וְנַעֲשֶׂנָּה: לֹא בְּשָׁמַיִם הִיא, שְׁאִילוֹ הִיא בְּשָׁמַיִם הִיא כִּי תִרְדַּךְ לְעֹלָם
אֲחֵרָה וּלְעוֹמָדָה:

(יג) וְלֹא-מִעֲבָר לִים הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר-לָנוּ אֶל-עֲבָר הַיָּם וְיִקְחָה לָנוּ
וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתָּה וְנַעֲשֶׂנָּה:

(יד) כִּי-יִקְרֹב אֱלֹהֶיךָ הַדָּבָר מֵאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְכֶּן לַעֲשֹׂתוֹ: כִּי חֲרוֹב אֲלִיךָ.
הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָכֵס בְּכַחַד וְעַל פִּיהָ: ס

*

רביעי

(טו) רָאָה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַטּוֹב וְאֶת-הַמָּוֶת וְאֶת-
הָרָע, זֶה תְּלוֹי בָּזָה, אִם תַּעֲשֶׂה טוֹב הִנֵּה לָךְ חַיִּים, וְאִם תַּעֲשֶׂה רָע הִנֵּה לָךְ
הַמָּוֶת, וְהַכְּתוּב מִפְּרָשׁ וְהוֹלֵךְ הַיָּד:

(טז) אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֹא-הִבֵּה אֶת-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ לְלִבְךָ בְּדַרְכֶּיךָ
וְלִשְׁמֶךָ מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו הִנֵּה טוֹב, וְכֹן תְּלוֹי וְחַיִּיתָ וְרַבִּיתָ הִנֵּה
הַחַיִּים וּבְרִכָּךְ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּאָרֶץ אֲשֶׁר-אֲתָה בְּאֶשְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:

(יז) וְאִם-יִפְנֶה לְבָבְךָ הִנֵּה רָע וְלֹא תִשְׁמַע וְנִדְחָתָה וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְאֱלֹהִים
אֲחֵרִים וְעַבַּדְתָּם:

(יח) הַגִּדְתִּי לָכֵס הַיּוֹם כִּי אֲבֹד תִּאבְדּוּן הִנֵּה הַמָּוֶת לֹא-תִאבְדּוּן מִיָּם עַל-
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲתָה עוֹבֵר אֶת-הַיָּרְדֵּן לְבֹא שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:

(יט) הַעֲדֵתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ וְהַחַיִּים וְהַמָּוֶת
נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבְחִירַתְךָ בְּחַיִּים לִמְעַן תִּחַיֶּה אֲתָה וְזָרַעְךָ:

הַעֲדוּתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, שֶׁהֵם קִיּוּמִים לְעוֹלָם, וְכֹאשֶׁר
תִּקְרָה אֲתָכֶם הַרְעָה יִהְיוּ עֵדִים שְׁאִנִּי הַתְּרַחֵי בָכֶם בְּכָל זֹאת, דָּבָר אֲחֵר
הַעֲדוּתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְגו', אֲמַר לָכֵס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׁרָאֵל,
הַסִּתְּכֵלֵךְ בְּשָׁמַיִם שְׁנִיִּים לְשִׁמְךָ אֲתָכֶם, שְׁמָא שִׁינוּ אֶת מִדְתָּם, שְׁמָא לֹא עָלָה

בְּפִרְשַׁת הַקְּלָלָה הַטַּפְחָה נִתּוּנָה תַּחַת בְּסֶפֶר, וְהַתּוֹרָה הַזֹּאת דְּבֻקִים זֶה לָזֶה,
לְכָךְ אֲמַר הַזֹּאת, וְכֹאן הַטַּפְחָה נִתּוּנָה תַּחַת הַתּוֹרָה, נִמְאָל סֵפֶר הַתּוֹרָה דְּבֻקִים
זֶה לָזֶה, לְפִיכָךְ לִשְׁוֹן זָכַר טוֹפֵל אַחֲרָיו, שֶׁהִלְשׁוֹן טוֹפֵל עַל הַסֵּפֶר:

(כא) וְאֲמַר הַדּוֹר הָאֲחֵרִין בְּנִיכֶם אֲשֶׁר יִקְוּ מֵאֲחֵרֵיכֶם וְהִנֵּכְרִי אֲשֶׁר יִבֹּא
מֵאֲרִץ רַחֲמָה וְיִרְאוּ אֶת-מִכּוֹת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְאֶת-תַּחֲלָאִיהָ אֲשֶׁר-חָלָה
יְקוֹק בָּהּ: (כב) גִּפְרִית וּמִלָּה שְׂרָפָה כָּל-אֲרָצָה לֹא תִדְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא
יַעֲלֶה בָּהּ בְּלִעֻשָׁב בְּמַהֲפָכֵת סָדֶם וְעַמְרָה אֲדָמָה וְצַבִּיִּים וְצִבּוֹרִים אֲשֶׁר
הִפְךָ יְקוֹק בְּאֶפְסוֹ וּבְחִמְתּוֹ: (כג) וְאֲמַרְוּ כָּל-הַגּוֹיִם עַל-מָה עָשָׂה יְקוֹק בְּכָה
לְאָרֶץ הַזֹּאת מִהַ חֲרִי הָאֵף הַגָּדוֹל הַזֶּה: (כד) וְאֲמַרְוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת
בְּרִית יְקוֹק אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם אֲשֶׁר בְּרִית עִמָּם בְּהוֹצִיאָם אֹתָם מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם:

(כה) וְיִלְכוּ וְיַעֲבֹדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא-יִדְעוּם
לֹא יֵדְעוּ בָּהֶם גְּבוּרַת אֱלֹהֵי וְלֹא חֵלֶק לָהֶם, לֹא נִתְּנָה לְחֹלָם, וְאוֹנוֹקוֹס
תִּכְנֶס וְלֹא טוֹיִבָּא לָהֶן, לֹא הִטִּיבוּ לָהֶם שׁוֹם טוֹבָה, וְלִשְׁוֹן לֹא חִלָּק – אוֹתוֹ
אֲלוֹהֵי שְׁנִיִּים לָהֶם, לֹא חִלָּק לָהֶם שׁוֹם נִחְלָה וְשׁוֹם חִלָּק:

(כו) וְיִחְרָאֶף יְקוֹק בְּאָרֶץ הַזֹּאת לְהִבִּיא עֲלֶיהָ אֶת-כָּל-הַקְּלָלָה הַבְּתוּבָה
בְּסֶפֶר הַזֶּה:

(כז) וְיִתְשָׁם יְקוֹק מִעַל אֲדָמָתָם, וְיִתְשָׁם ה'. כְּתִיב וְיִתְשָׁם וְיִתְשָׁם, וְכֹן
(וִירְמִיָּה יב יד) הִנֵּה נִתְשָׁם מִעַל אֲדָמָתָם בְּאָרֶץ וּבְחִמָּה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל וְיִשְׁלַכֶם
אֶל-אָרֶץ אֲחֵרָה בְּיוֹם הַזֶּה:

(כח) הַנִּסְתַּתְרֵת לִיקְוֹק אֱלֹהֵינוּ וְהַנִּגְלָתָה לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד-עוֹלָם לַעֲשׂוֹת
אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: ס

הַנִּסְתַּתְרֵת לָהֶ' אֱלֹהֵינוּ, וְאִם תִּאמְרוּ מִה בִּידֵינוּ לַעֲשׂוֹת, אֲתָה מַעֲנִיכָם אֶת
הַרְבֵּים עַל הַרְבּוּי הַיָּחִיד, שְׁנֹאמַר (פְּסוּק יז) פֶּן יִשׁ בָּכֶם אִישׁ וְגו', וְאֲחֵר כִּי
(פְּסוּק כח) וְיִרְאוּ אֶת מִכּוֹת הָאָרֶץ הַזֹּאת, וְהִלָּךְ אִין אִדֶּם יוֹדַע טְמוֹנוֹתָיו שֶׁל
חֲבִירוֹ, אִין אִנִּי מַעֲנִיכָם אֲתָכֶם עַל הַנִּסְתַּתְרֵת, שֶׁהֵן לָהֶ' אֱלֹהֵינוּ וְהוּא יִפְרַע
מִאוֹתוֹ יָחִיד, אֲבָל הַנִּגְלָתָה, לָנוּ וּלְבָנֵינוּ לְכַבֵּד הַרַע מִקְרַבָּנוּ, וְאִם לֹא נַעֲשֶׂה דִין
בָּהֶם יַעֲנִשׁ אֶת הַרְבֵּים, נִקְוֶה עַל לָנוּ וּלְבָנֵינוּ, לְדַרוֹשׁ, שְׁאֵף עַל הַנִּגְלָתָה לֹא
עֲנֵשׁ אֶת הַרְבֵּים עַד שֶׁעָבְדוּ אֶת הַיָּרְדֵּן מִשְׁקַבְלוֹ עֲלֵיהֶם אֶת הַשְּׁבֻעָה בְּהַר
גִּרְזִים וְהָרָה עֵינֵי וְנַעֲשׂוּ עֲרִיבִים זֶה לָזֶה:

*

שני

פרק ל

(א) וְהָיָה כִּי-יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלָה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְךָ אֶל-לִבְכֶּךָ בְּכָל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחְךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:
(ב) וְשִׁבַּתְךָ עַד-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעַת בְּקוֹלְךָ כָּל-אֲשֶׁר-אֲנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם
אֲתָה וּבְנֶיךָ בְּכָל-לִבְכֶּן וּבְכָל-נַפְשְׁךָ:

(ג) וְשָׁב יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶת-שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבָצְךָ מִכָּל-הָעַמִּים
אֲשֶׁר הִפְצִיךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ שְׁמָה:

וְשָׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ, הִיָּה לוֹ לְכַתּוּב וְהַשִּׁיב אֶת שְׁבוּתְךָ, רְבוּתוֹנוּ לְמִדּוֹ
מִכָּאן שֶׁהַשְׁבִּינָה כְּבוֹדוֹ שְׁרִוּיָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּנִתְּרָה גְּלוּתָם, וְכַסְגָּאֵלִין הַכְּתִיב
גְּלוּלָה לְעַמּוֹ, שְׁהוּא יִשׁוּב עִמָּהֶם, וְעוֹד יִשׁ לִמּוֹר, שְׁגִדּוֹל יוֹם קְבוּצָה גְּלוּת
וּבְקוּשִׁי, כֹּאֲלוֹ הוּא עֲמָנוּ כְּרִיד לְהוֹיָה אוֹחוֹ בִּידֵיו מִמֶּנּוּ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ,
כְּעִנְיֵן שְׁנֹאמַר (וַיַּעֲבִיד כז יב) וְאִתָּם תִּלְקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִף
בְּגִלּוּת שְׁאֵר הָאוֹמוֹת מִזֵּינוּ כֹּן (וִירְמִיָּה מו מו) וְשִׁבַּתְךָ שְׁבוּת מוֹאֵב:

(ט) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיְתִנֶּהָ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי כַשֵּׁנְמִרָה כֹּלָה, נחמה לבני שצטו הנשאים את־ארון ברית יקוק ואֶל־בָּל־זְקִנֵי יִשְׂרָאֵל:

(י) וַיִּצְוֶה מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ שָׁבַע שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בַּחֹג הַסְּפֹת: מִקֵּץ שָׁבַע שָׁנִים. בשנה ראשונה של שמיטה שהיא השנה השמינית. ולמה קורא אותה שנת השמיטה, שעדיין שביעית נהגת בה בקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית:

(יא) בָּבוֹא כְּלִי־יִשְׂרָאֵל לָרְאוֹת אֶת־פְּנֵי יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תִּקְרָא אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כְּלִי־יִשְׂרָאֵל בְּאַזְנוֹתָם: תִּקְרָא את התורה הזאת. המלך היה קורא מתחילת אלה הדברים, כדאיתא במסכת סוטה (מא א), על דימה של עץ שהיו עושין בעזרה:

(יב) הִקְהֵל אֶת־הָעָם הָאֲנָשִׁים לְלִמּוֹד וְהַנָּשִׁים לְשִׁמּוֹעַ וְהַטָּף לְמַעַבְרָה, לַתַּחַת שֶׁכֶּר לְמַדְיָהֶם וְגַרְדֵּי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיהֶם לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ וַיִּרְאוּ אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֵיהֶם וְשִׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

(יג) וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֵיהֶם כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ: פ

*

ששי

(יד) וַיֹּאמֶר יְקוֹק אֶל־מֹשֶׁה הֵן קָרְבִי יָמֶיךָ לְמוֹת קָרָא אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְהִתִּיצְבוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד וְאֶזְכְּרוּ וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַיִּתִּיצְבוּ בְּאֶהָל מוֹעֵד:

(טו) וַיִּרְא יְקוֹק בְּאֶהָל בְּעֶמֶד עָנָן וַיַּעֲמֵד עֶמֶד הָעָנָן עַל־פֶּתַח הָאֶהָל: ס

(טז) וַיֹּאמֶר יְקוֹק אֶל־מֹשֶ�ה הִנֵּה שָׂבַב עִסְבִּיתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְנָהָן אַחֲרָיו אֱלֹהֵי גִבּוֹר הָאָרֶץ גּוֹי הָאֵרֶץ אֲשֶׁר הוּא בְּאֶשְׁמָה בְּקִרְבּוֹ וְעִזְבֵּנִי וְהִפֵּר אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בְּרִיתִי אִתּוֹ:

(יז) וַחֲרָה אִפִּי בּוֹ בַּיּוֹם הַהוּא וְעֹזְבֵיתִים וְהַסְתֵּרְתִּי פָנַי מִהֶם כִּמוֹ שְׁאוֹנֵי מוֹאֵה כִּלְכֵּם וְהָיָה לְאֵזֶל וּמִצָּאָהוּ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְאָמַר בָּנִים הָיוּ הֵלֵא עַל כִּי־אֵין אֱלֹהֵי בְּקִרְבִּי מִצָּאוֹנִי הָרַעוֹת הָאֵלֶּה:

(יח) וְאֶנְכִּי הַסְתֵּר אֶסְתִּיר פָּנַי בָּנִים הָיוּ עַל כִּלְהִרְעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

(יט) וַעֲתָה בָּתְבוּ לָכֶם אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת הַאֲזִינוּ הַשְּׁמִים עַד וּכְפָר אֲדַמְתוּ עִמּוֹ (להלן לב, א – מג) וְלִמְדָה אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁמְחָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל:

*

שביעי

(כ) כִּי־אֲבִיאֲנִי אֶל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹתָיו זָבַת חֶלֶב וְדִבֵּשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדִשְׁן וּפָנָה אֶל־אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבְדִּים וְנִאֲצִינִי וְהִכְעִיסוּנִי, וְכֵן כָּל נֶאֱוָז לִשׁוֹן כַּעַם וְהִפֵּר אֶת־בְּרִיתִי:

(כא) וְהָיָה כִּי־תִמְצָאוּ אֹתוֹ רַעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעֲנִתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד שֶׁהִתִּיתִי כֹּחַ בְּתוֹכָהּ עַל כָּל הַמוֹלָאוֹת אוֹתוֹ כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֶרְעוֹ הֵי זֶה הַבְּטָחָה לִישְׂרָאֵל, שֶׁאֵין תּוֹרָה מִשְׁתַּכַּחַת מוֹרֵעַס לְגַמְרִי כִּי

לְגַלֵּל חֲמָה מִן הַמִּזְרָח וְהַאִיר לְכָל הָעוֹלָם, כַּעֲנִין שְׁנֹאֲמַר (קהלת א ה) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, הַסִּתְּכֵנוּ בָּאֶרֶץ שְׁכֵרָתִי לְשִׁמֵּשׁ אֶתְכֶם, שְׁמֹא שִׁינְתָה מִדְּתָה, שְׁמֹא זָרַעְתָם אוֹתָהּ וְלֹא נִמְחָה, אוֹ שְׁמֹא זָרַעְתָם חִיטִּים וְהַעֲלֵתָה שְׁעוֹרִים, וְמָה חָלוּ שְׁנַעֲשׂוּ לֹא לְשָׂכַר וְלֹא לְהַפְסֵד, אִם זֹכִין אֵין מִקְבָּלִין שָׂכָר וְאִם חוֹטְאִין אֵין מִקְבָּלִין פּוֹרְעוֹת, לֹא שִׁינּוּ אֶת מִדְּתָם, אֶתְכֶם שְׁמֹא זָכִיתָם תִּקְבְּלוּ שָׂכָר וְאִם חוֹטְאִים תִּקְבְּלוּ פּוֹרְעוֹת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּבַחֲרַת בְּחִיִּים. אֵין מוֹרָה לָכֶם שֶׁתִּבְחָרוּ בַּחֲלָק הַחִיִּים, כְּאִדָּם הָאוֹמֵר לְבָנוּ בַּחֲרֵ לָךְ חֲלָק יִפָּה בְּנַחֲלָתִי, וְעַמְּמִידוֹ עַל חֲלָק הִיפָּה וְאוֹמֵר לוֹ אֶת זֶה בְּזֹרֵךְ לָךְ, וְעַל זֶה נֹאמַר (תהלים טז ה) ה' מִנֵּת חֲלָקִי וְכוּסִי אֶתָּה תוֹמִיד גּוֹדְלִי, הַנִּחַת יָדִי עַל גּוֹרֵל הַטּוֹב מוֹמֵר אֶת זֶה קַח לָךְ:

(כב) לֹא־הִבֵּה אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמֵּשׁ בְּקִלּוֹ וּלְדַבְּקָהּ בּוֹ כִּי הוּא חַיִּיד וְאֶרֶךְ יָמֶיךָ לְשִׁבְתָּ עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקוֹק לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיִשְׁעָקָב לְתֵת לָהֶם: פ

פרשת וילך, דברים לא, ל' פסוקים

פרק לא

(א) וַיִּלְךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כְּלִי־יִשְׂרָאֵל: וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְגו'.

(ב) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים בְּרַמְיָהּ וְעִשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הָיוֹם הוּם מִלְּפָנָיו יוֹמִי וְשִׁנְתִּי, בָּיוֹם זֶה נִוְלַדְתִּי וּבָיוֹם זֶה אֲמוֹת לֹא־אוֹכֵל עוֹד לְצִאֲתָהּ וְלָבוֹא יוֹכֵל שֶׁתִּשָּׂא כַּחַד, תִּלְמִיד לֹמֵד (לְקַמֵּן לִז' ז) לֹא כִהְתָּה עֵינִי וְלֹא נִסְ לַחֵה. אֲלֹא מִהוּ לֹא אוֹכֵל, אֵין רָשָׁאי, שְׁנִטְלָה מִמֶּנִּי הַרְשָׁוָה וְנִחַנְתָּ לִיהוֹשֻׁעַ. דְּבַר אַחֵר, לֹא־אֵת וְלֹא בְּדַבְרֵי תוֹרָה, מִלְּמַד שֶׁנִּסְתַּמּוּ מִמֶּנּוּ מִסּוּרוֹת וּמַעֲשִׂיּוֹת הַחֲכָמָה וַיִּקְוֶה אֲמֹר אֵלֵּי זֶה פִּירוֹשׁ לֹא אוֹכֵל עוֹד לֹא־אֵת וְלֹא, לִפִּי שֶׁה' אָמַר אֲלֵי לֹא תַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה:

(ג) יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ הוֹאֵלֶם הוֹאֵלֶם הָאֵלֶּה מִלְּפָנֶיךָ וַיִּרְשָׁתֶם יְהוֹשֻׁעַ הוּא עֹבֵר לְפָנֶיךָ בְּאֶשֶׁר דִּבֶּר יְקוֹק:

(ד) וְעִשָּׂה יְקוֹק לָהֶם בְּאֶשֶׁר עָשָׂה לְסִיחוֹן וְלַעֲגוֹ מִלְּכֵי הָאֲמֹרִי וְלִאֲרָצָם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֹתָם: (ה) וְנִתְּנָם יְקוֹק לְפָנֶיכֶם וְעִשִּׂיתֶם לָהֶם כְּכָל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם:

(ו) חִזְקוּ וְאִמְצוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְאֶת־תַּעֲרָצוֹ מִפְּנֵיהֶם כִּי יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ הוּא הַהֲלִיךְ עִמָּךְ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יַעֲזֹבֶךָ: לֹא יִרְפֶּךָ לֹא יִתֵּן לָךְ רַפּוּיוֹ לְהוֹיֵת נַעֲזֹב מִמֶּנּוּ: פ

*

חמישי

(ז) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לַיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְעִנֵּי כְּלִי־יִשְׂרָאֵל חִזֵּק וְאִמְצֵ כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְקוֹק לְאַבְרָם לְתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחִילֵנָה אוֹתָם:

כִּי אַתָּה תָּבוֹא אֶת הָעָם הַזֶּה. אֵרִי אֶת תִּיעוּל עִם עִמָּא הַדִּין. מִשָּׁה אָמַר לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, זָקִינִים שְׂדִדוֹר יִהְיוּ עִמָּךְ, הַכֹּל לִפִּי דַעְתִּי וְעַתָּה, אֲנִי הַקְדוּשׁ בְּזֹרֵךְ הוּא אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ (וְלֵהֵן פֶּס' כג) כִּי אַתָּה תִּבְיֵא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם, תִּבְיֵא עַל כִּרְחִם, הַכֹּל תְּלוּי בְךָ, טוֹל מִקָּל וְהַד עַל קַדְקָדוֹ. דְּבַר אֶחָד לְדוֹר, וְלֹא שְׁנֵי דְבָרִים לְדוֹר:

(ח) וַיִּקְוֶה הוּא הַהֲלִיךְ לְפָנֶיךָ הוּא יְהִי עִמָּךְ לֹא יִרְפֶּךָ וְלֹא יַעֲזֹבֶךָ לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת:

(כט) כִּי יִדְעָתִי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי־הִשְׁחַתְתָּ תִּשְׁחַתּוֹן וְהָרִי כָל יָמֵי יְהוּסֵעַ לֹא הִשְׁחִיתוּ, שְׁנֹאמֶר (וְיֹהֲסֵעַ כָּל, לֹא) וַיַּעֲבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' כָּל יָמֵי יְהוּסֵעַ, מִכֹּאֲז שְׁתַּלְמִידוֹ שֶׁל אֹדֶם חֲבִיב עָלָיו כְּגֹפֶר, שָׁכַל זְמַן שִׁיְהוּסֵעַ חַי נִרְאֶה לְמִשָּׁה כֹּאֲזֵל הוּא חַי וְסֻרְתָּם מִדִּבְרֵךְ אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֲתֶכֶם וְקִרְאת אֲתֶכֶם הִרְעָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים כִּרְתַּעֲשׂוֹ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יִקְוָה לְהַכְעִיסוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדֵיכֶם:

(ל) וַיִּדְבֹּר מִשָּׁה בְּאֶזְנֵי כְּלִקְהָל יִשְׂרָאֵל אֶת־דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת עַד תִּמָּם: פ

כללי העריכה: ההדגשה בפסוק היא של דיבור המתחיל ברש"י. (פונט מודגש ומעט גדול יותר). * כשיש דיבור ארוך ברש"י, לעיתים הוא לא שולב בתוך הפסוק אלא נכתב בסופו, אחרי הפסוק.

לעיתים לצורך הרצף שולבו הדיבורים ברש"י כסדר הפסוק, גם כשבמקור הרש"י מופיע קודם הדיבור על סוף הפסוק ואח"כ הדיבור על תחילתו, במקרה כזה זה סומן ב- ** בסוף הפסוק. כמו"כ מטבעו של הרש"י המשולב עלולים להיות שינויים קלים בדיבור המתחיל (כגון פתיחת וגו') או במיקומו. את הכללים בהרחבה ניתן לראות במבוא לגליון פרשת בראשית.

כל הזכויות שמורות. ©

ניתן להשיג את הגליון (וכן גליונות קודמים) במאגר העלונים הממוחשב של 'דרשו'

מהדורת כתב רש"י - ניתן להשיג בעמדות ובאתר של קול הלשון, תחת הכותר 'חומש עם רש"י משולב'

וכן ניתן להשיג במייל - 2711526@GMAIL.COM

יש מהדורה בכתב גדול יותר - להשיג במייל הנ"ל

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה 05276-13331

ייש"כ להרה"ג דוד היינמן שליט"א על סיועו בעריכת הגליון

ניתן להשיג במייל הנ"ל גם את גליון 'משנה שלובה'

יִדְעָתִי אֶת־יָצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטָרֶם אֲבִיאֲנִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי:

(כב) וַיִּכְתֹּב מִשָּׁה אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיָמֵי הַהוּא וַיִּלְמְדָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(כג) וַיֵּצֵאוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון וַיֹּאמְרוּ תִּזְקַק וַאֲמַיִם כִּי אֵתָּה תִּבְיֵא אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵת יְהוּסֵעַ בֶּן נֹון. מוֹסֵס לְמַעַלָּה כִּלְפֵי שְׂכִינָה, כְּמוֹ שְׁמֹרֶשׁ 'אֵל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָהֶם' וְאֵנֶכִי אֵתָּה עֹמֵד:

(כד) וַיְהִי כְּכֻלּוֹת מִשָּׁה לְכַתֵּב אֶת־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל־סֵפֶר עַד תִּמָּם:

(כה) וַיֵּצֵאוּ מִשָּׁה אֶת־הַלְוִיִּם נְשָׂאֵי אֶרֶז בְּרִית־יִקְוָה לְאֹמֶר:

(כו) לִקְחָה אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה, לְקַח. כְּמוֹ זָכֹר (שְׁמוֹת כ, ח), שְׁמוֹר (לְעֵיל ה יצ), הַלּוֹךְ (שְׁמוּאֵל ב' ג, כד) וְשִׁמְתֶם אֹתוֹ מִצַּד אֶרֶז בְּרִית־יִקְוָה אֲלֵהֵיכֶם נַחֲלוֹךְ בּוֹ חֲכָמִי יִשְׂרָאֵל בְּזָכָא בְּתֵרָא (יד ז), יֵשׁ מֵהֶם אֹמֶרִים דָּף הִיָּה בּוֹלֵט מִן הָאֶרֶז מִבְּחוּץ וְשֵׁם הִיָּה מוֹנֵחַ, וְיֵשׁ אֹמֶרִים מֵלֵד הַלּוֹחֹת הִיָּה מוֹנֵחַ בְּחוּץ הָאֶרֶז וְהִידְשָׁם בְּךָ לְעַד:

(כז) כִּי אֵנֶכִי יִדְעָתִי אֶת־מִרְיָךְ וְאֶת־עֲרֻפְךָ הַקָּשָׁה הֵן בְּעוֹדְלִי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֶּרְיָם הָיִיתָם עִם־יִקְוָה וְאַף כִּי־אַחֲרֵי מוֹתִי:

מַפְטִיר (כח) הִקְהִילוּ אֵלַי אֶת־כָּל־זִקְנֵי שְׁבִטֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם הַקְהִילוּ אֵלַי. וְלֹא תִקְעוּ אֹזְנוֹת הַיּוֹם בְּחַצְצֹתֹת לְהַקְהִיל אֶת הַקְהָל, לְפִי שְׁנֹאמֶר (בְּמַדְבָּר י, ז) עֲשֵׂה לָךְ, וְלֹא הִשְׁלִיט יְהוּסֵעַ עֲלֵיהֶם בְּחַיּוֹ שֶׁל מִשָּׁה. וְאַף בְּחַיּוֹ נִגְנְזוּ קוֹדֶם יוֹם מוֹתוֹ, לְקִיּוֹם מֵה שְׁנֹאמֶר (וְהַלֵּל ה, ח) וְאִין שְׁלֹטוֹן בְּיוֹם הַמּוֹת וְאֶדְבָּרָה בְּאֶזְנֵיהֶם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְאֶעֱיֶדָה בָּם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ. וְאִם תֹּאמְרוּ הִרִי כִבֵּר הָעֵיד לְמַעַלָּה (לְעֵיל ל, יט) הָעֵידוֹתִי בְּכֶם הַיּוֹם וְגו', הַחֵם לִישְׂרָאֵל אֹמֶר, אֲכַל לְשָׁמַיִם וְלָאֶרֶץ לֹא אֹמֶר, וְעַכְשִׁיו בֹּא לֹמֶר הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְגו':